

Programmaties en oprichtingen buitengewoon secundair onderwijs – schooljaar 2025-2026

*Advies over de programmaties duale en niet-duale opleidingen
opleidingsvorm 3 en de oprichting van een nieuwe school, een
nieuwe opleidingsvorm of een nieuw type in het buitengewoon
secundair onderwijs voor schooljaar 2025-2026*

Vlaamse Onderwijsraad
Simon Bolivarlaan 17
BE-1000 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlaamseonderwijsraad.be
info@vlor.be

Advies op vraag van Zuhail Demir, Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk op 10 december 2024 .

Uitgebracht door de Raad Secundair Onderwijs op 18 februari 2025 met eenparigheid van stemmen.

Vorbereiding: Technische werkgroep Oprichtingsdossiers buitengewoon secundair onderwijs op 8 januari 2025 en 23 januari 2025 onder voorzitterschap van Eric d'Hooghe

Dossierbeheerder: Eric d'Hooghe

Inhoud

1	Situering.....	2
2	Beschrijving van de programmatieaanvragen.....	2
3	Aanpak advisering.....	3
3.1	Op basis van de criteria uit de regelgeving.....	3
3.1.1	Voor de oprichting van een nieuwe school, een nieuw type in een bestaande opleidingsvorm en van een nieuwe opleidingsvorm.....	3
3.1.2	Voor de oprichting van een structuuronderdeel in opleidingsvorm 3.....	3
3.2	Bijkomende criteria.....	4
3.2.1	Keuzevrijheid voor ouders en leerlingen.....	4
3.2.2	Motivering heraanvraag.....	4
3.2.3	Specifiek voor de oprichting van een structuuronderdeel in opleidingsvorm 3.....	5
4	Aanbevelingen.....	6
4.1	Begeleiding van scholen faciliteren bij opmaak aanvraagdossiers.....	6
4.2	Duaal aanbod vanuit het belang van voldoende leerkansen en flexibele overgangen....	6
5	Advies.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	Hoe het advies per dossier lezen?	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.1	Oprichting van een nieuwe school een nieuw type in een bestaande opleidingsvorm of een nieuwe opleidingsvorm.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.1.1	Nieuwe school.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.1.2	Nieuw type in een bestaande opleidingsvorm.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.1.3	Oprichting nieuwe opleidingsvorm	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.2	Programmatie van een niet-duale opleiding in opleidingsvorm 3.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
5.3	Programmatie van een duale opleiding in opleidingsvorm 3.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6	Bijlagen	8
6.1	Overzicht van de aanvragen met advies	8
	Bronnen	8

1 Situering

De Vlaamse Onderwijsraad ontving op 11 december 2023 de adviesvragen over de aanvragen voor oprichting en programmatie in het buitengewoon secundair onderwijs vanaf het schooljaar 2024-2025. Het gaat om 24 aanvragen, die verdeeld zijn als volgt:

- Oprichting van een nieuwe school (2)
- Oprichting van een nieuw type in een bestaande opleidingsvorm (1)
- Oprichting van een nieuwe opleidingsvorm (4)
- Programmatie van een niet-duale opleiding in opleidingsvorm 3 (15)
- Programmatie van een duale opleiding in opleidingsvorm 3 (2)

Al deze aanvragen zijn ontvankelijk verklaard door het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI).

Scholen moeten voor die oprichtingen en programmaties de goedkeuring krijgen van de Vlaamse Regering. Voordat ze een beslissing neemt, wint de Vlaamse Regering het advies in van de Vlaamse Onderwijsraad, de Onderwijsinspectie en AGODI.

2 Beschrijving van de programmatieaanvragen

Vorig jaar zagen we een opvallende daling van oprichtings- en programmatie-aanvragen voor buitengewoon secundair onderwijs. Vooral de modernisering van het secundair onderwijs was daar een grote factor die meespeelde. Dit jaar zien we eerder een status quo met vorig jaar, waarbij toch de stijging van het aantal aanvragen van niet-duale opleidingen tegenover de daling van de aanvragen voor duale opleidingen opvallen.

	Aantal aanvragen voor 2023-2024	Aantal aanvragen voor 2024-2025	Aantal aanvragen voor 2025-2026
Oprichting van een nieuwe school	3	3	2
Oprichting van een nieuw type in een bestaande opleidingsvorm	13	4	1
Oprichting van een nieuwe opleidingsvorm	6	3	4
Oprichting van niet-duale opleidingen in OV3	89	6	15
Oprichting van duale opleidingen in OV3	40	6	2
Totaal	151	22	24

De Vlaamse Onderwijsraad is van mening dat de aandacht van de scholen op dit moment vooral gaat naar:

- Een *aantal personeelsgebonden factoren zoals het lerarentekort, maar ook het groot aantal directiewissels tijdens de afgelopen schooljaren.*
- *Het capaciteitstekort dat zich nog steeds voordoet, ondanks enkele maatregelen die intussen genomen zijn. Daardoor hebben buso-scholen geen plaats meer voor bijkomende leerlingen en opleidingen.*

Die factoren maken dat ook dit jaar scholen zich in de eerste plaats focussen op het beheer van hun huidige aanbod vooraleer ze aan uitbreiding van het aanbod denken.

3 Aanpak advisering

3.1 Op basis van de criteria uit de regelgeving

3.1.1 Voor de oprichting van een nieuwe school, een nieuw type in een bestaande opleidingsvorm en van een nieuwe opleidingsvorm

De criteria waarmee de Vlaamse Regering ten minste rekening houdt om deze aanvragen te beoordelen, zijn de volgende:

- 1 wordt voor de programmatieaanvraag de noodzaak, de doelmatigheid en de leefbaarheid, met inbegrip van een realistische inschatting van het potentiële aantal leerlingen die, naargelang het te programmeren aanbod, voldoen aan de criteria, vermeld in artikel 259 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, afdoende gemotiveerd in een omgevingsanalyse, waarbij in de mate van het mogelijke ook rekening gehouden wordt met het lokale aanbod;
- 2 worden de aangepaste en schoolexterne begeleidingsmogelijkheden (bijv. MFC's, internaten, semi-internaten, ...) voor de te programmeren doelgroep in kaart gebracht, en, als dat niet het geval is, wordt dat dan afdoende gemotiveerd;
- 3 beschikt de school over de nodige expertise voor het bijkomende aanbod waarop de programmatieaanvraag betrekking heeft;
- 4 zijn er recent inspanningen geleverd om het personeel te professionaliseren voor het nieuwe aanbod of zijn dergelijke inspanningen gepland;
- 5 heeft de school de vereiste infrastructurele en materiële voorzieningen op het gebied van toegankelijkheid en hulpmiddelen voor het aanbod dat ze wil programmeren;
- 6 als het gaat over de aanvraag van een oprichting van opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs, is er een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met één of meer scholen voor gewoon voltijds secundair onderwijs, met een breed aanbod en in de fysieke nabijheid van de school voor buitengewoon secundair onderwijs en is er onderhandeld met het lokaal onderhandelingscomité van die school of scholen en wat is de inhoud van dat protocol.
- 7 als het gaat over de aanvraag voor de oprichting van een nieuw type of een nieuwe opleidingsvorm in een bestaande school, is er onderhandeld met het lokaal onderhandelingscomité van die school of scholen en wat is de inhoud van dat protocol.

3.1.2 Voor de oprichting van een structuuronderdeel in opleidingsvorm 3

De Vlaamse Regering houdt bij haar beslissing over de programmatie rekening met al de volgende criteria:

- 1 de eventuele beperkingen of voorwaarden die vanuit macrodoelmatigheid aan het aanbod van het structuuronderdeel zijn gekoppeld;
- 2 de kwantitatieve en kwalitatieve behoeften voor het aanbod van secundair onderwijs in de onderwijszone in kwestie met het oog op vervolgonderwijs of toetreding tot de arbeidsmarkt;
- 3 de keuzevrijheid van ouders en leerlingen;

- 4 de studiecontinuïteit van leerlingen binnen de scholengemeenschap of binnen de aanbieder duaal leren (in geval van duale structuuronderdelen);
- 5 de getroffen voorbereidingen op het vlak van materiële infrastructuur en leermiddelen die voldoende en gepast zijn met het oog op de te verwerven competenties van het geprogrammeerde structuuronderdeel;
- 6 de aantoonbare samenwerkingsmogelijkheden met lokale arbeidsmarktactoren en de bedrijfswereld;
- 7 de afspraken die met andere lokale onderwijsinrichters, binnen en buiten de scholengemeenschap in kwestie, zijn gemaakt over een rationeel en transparant studieaanbod;
- 8 in geval van duale structuuronderdelen: de afstemming binnen het overlegforum duaal leren waaronder de school als aanbieder ressorteert.

3.2 Bijkomende criteria

De Vlaamse Onderwijsraad hanteert naast de criteria uit de regelgeving nog een aantal bijkomende criteria die bepalen of een aanvraag al dan niet gunstig geadviseerd wordt. Gelijkaardige aanvragen worden gelijklopend geadviseerd en gunstige/ongunstige adviezen worden enkel bijkomend gemotiveerd als extra duiding bij het aanvraagdossier nodig is (zie deel 5).

3.2.1 Keuzevrijheid voor ouders en leerlingen

(zie criterium 3 bij 3.1.2)

Net zoals bij de advisering van programmatieaanvragen voor het gewoon secundair onderwijs, gaat de Vlaamse Onderwijsraad bij aanvragen voor het buitengewoon secundair onderwijs na of een aanvraag tegemoetkomt aan het principe van de keuzevrijheid van ouders en leerlingen tussen het officieel en het vrij onderwijs.

3.2.2 Motivering heraanvraag

Heraanvraag, eerder goedgekeurd door de Vlaamse Regering

Als een aanvraag al eens eerder *goedgekeurd* werd door de Vlaamse Regering, maar niet ingericht werd, omdat in het daaropvolgende schooljaar geen leerlingen werden ingeschreven, adviseert de Vlaamse Onderwijsraad gunstig. Het gaat dan niet om aanvragen van vorig schooljaar, want die vallen onder het zogenaamde 'genadejaar'.

Heraanvraag, eerder niet goedgekeurd door de Vlaamse Regering

Als een aanvraag in een vorige ronde *niet goedgekeurd* werd door de Vlaamse Regering, onderzoekt de Vlaamse Onderwijsraad in welke mate de heraanvraag tegemoetkomt aan de motivering van die beslissing.

3.2.3 Specifiek voor de oprichting van een structuuronderdeel in opleidingsvorm 3

1 De aanvraag bouwt verder op bestaand of aangevraagd aanbod

Criterium 1: voortbouwen op bestaand aanbod

De Vlaamse Onderwijsraad verstaat daaronder aanvragen voor de kwalificatiefase als de school al het inhoudelijk verwante aanbod in de opleidingsfase heeft. Of een aanvraag voor de integratiefase als ze het identieke aanbod al heeft in de kwalificatiefase.

Criterium 2: voortbouwen op simultaan aangevraagd aanbod

De Vlaamse Onderwijsraad verstaat daaronder aanvragen die aansluiten op een ander aangevraagd structuuronderdeel in deze ronde. Die mogelijkheid voor simultane aanvragen van inhoudelijk verwant of identiek aanbod van verschillende fases is voorzien. Scholen vragen daarom geregeld simultaan inhoudelijk verwante of identieke structuuronderdelen van zowel de kwalificatie als de integratiefase aan. De Vlaamse Onderwijsraad bekijkt en adviseert die aanvragen als een geheel.

Sinds 1 september 2023 is het niet meer nodig om een programmatie-aanvraag in te dienen om identieke opleidingen van de kwalificatiefase ook te mogen inrichten in de integratiefase. Dat vermindert de planlast voor scholen.

2 De aanvraag draagt bij aan inhoudelijke verbreding en differentiatie van het studietoerbod binnen een bestaand domein of met een nieuw domein

Heel wat scholen willen hun studietoerbod verbreden met nieuwe opleidingen uit de matrix en zo meer keuzemogelijkheden bieden aan hun leerlingen. We zien dat in twee soorten aanvragen:

Criterium 3: aanbod binnen een bepaald domein en zelfde finaliteit (kwalificatie- of integratiefase) verder differentiëren

Bij het adviseren van die aanvragen houdt de Vlaamse Onderwijsraad ook rekening met de omzettingen van het oude naar het gemoderniseerde studietoerbod (concordanties) die scholen gepland hebben.

Criterium 4: studierichtingen van een domein dat de school nog niet aanbiedt in opleidingsvorm 3

Doordat de regelgeving gewijzigd werd, is het evidentier geworden voor scholen om buiten de bestaande domeinen te programmeren. Voor die aanvragen gaat de Vlaamse Onderwijsraad na hoe de scholen het nieuwe domein situeren in hun toekomstig profiel en welke voorbereidingen ze getroffen hebben qua infrastructuur en expertise.

De Vlaamse Onderwijsraad hanteert bij de beoordeling van de aanvragen het geheel van de criteria uit de regelgeving en de extra criteria. Alle aanvragen die de Vlaamse Onderwijsraad volgens een of meer van bovenstaande criteria zonder meer gunstig adviseert, worden niet verder gemotiveerd. De adviezen die extra duiding vragen, komen in deel 5 aan bod.

Deel 5 wordt niet gepubliceerd op de website van de Vlaamse Onderwijsraad.

4 Aanbevelingen

De Vlaamse Onderwijsraad verwijst in de eerste plaats naar zijn advies van 15 juni 2024, [*Programmaties gemoderniseerd voltijds \(buiten\)gewoon secundair onderwijs. Advies na de evaluatie van de programmatieadviezen tijdens het moderniseringsproces van het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs \(2019 - 2024\)*](#).

In dat advies op eigen initiatief brengt de raad onder andere de algemene boodschappen samen die hij sinds 2019 meegaf in de programmatieadviezen, om zo een krachtiger signaal te geven aan de Vlaamse Regering.¹

4.1 Begeleiding van scholen faciliteren bij opmaak aanvraagdossiers

In de aanvraagdossiers stellen we een grote variatie vast qua omvang en kwaliteit van de dossiers, ondanks de richtlijnen die scholen daarvoor krijgen. Sommige dossiers zijn heel uitgebreid, waardoor de essentie soms wat verloren gaat. Andere zijn dan weer te beknopt om volledig te zijn.

De Vlaamse Onderwijsraad merkt ook op dat de complexiteit alsmaar toeneemt, o.a. door verschillen te creëren in aanvragen of meldingen als een school al dan niet type 9 in haar aanbod heeft. Dat zorgt voor verwarring bij de scholen. Dat komt ook tot uiting door het groot aantal aanvragen die uiteindelijk een vrije programmatie blijken te zijn.

Om het voor de bevoegde diensten van de koepels en netten mogelijk te maken scholen daarin te begeleiden, zouden zij ook toegang moeten hebben tot Mijn Onderwijs, of minstens tot een testplatform met een blanco aanvraagdossier. De online checklist met tips (dd. 15 november 2023) is een handige tool, maar volstaat niet als begeleiding.

4.2 Duaal aanbod vanuit het belang van voldoende leerkansen en flexibele overgangen

De Vlaamse Onderwijsraad is tevreden dat er in het buso gewerkt wordt aan de verdere uitbreiding van duaal leren. De raad is al langer vragende partij om bijkomende leerkansen te creëren voor jongeren in het buitengewoon secundair onderwijs. In zijn advies over de modernisering van het secundair onderwijs vroeg de raad om een globale visie te ontwikkelen over de plaats van het buitengewoon secundair onderwijs in een vernieuwd aanbod en een nieuwe organisatie van het secundair onderwijs.²

Leerlingen met nood aan extra begeleiding krijgen nu bijkomende kansen om in te stappen in een duale opleiding. Voor het buitengewoon onderwijs is een flexibele overgang tussen een duale en een niet-duale opleiding noodzakelijk, op basis van de handelingsplanning.

Tot slot benadrukken we nog eens onze bezorgdheid over de organisatie van redelijke aanpassingen voor deze leerlingen op de werkvloer.³ Hetzelfde geldt voor de verdere begeleiding

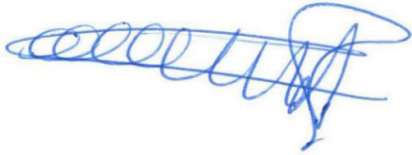
¹ Vlaamse onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [*Programmaties gemoderniseerd voltijds \(buitengewoon\) secundair onderwijs. Advies na de evaluatie van de programmatieadviezen tijdens het moderniseringsproces van het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs \(2019-2024\)*](#). 13 juni 2024

² Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [*De modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs*](#), 3 oktober 2017.

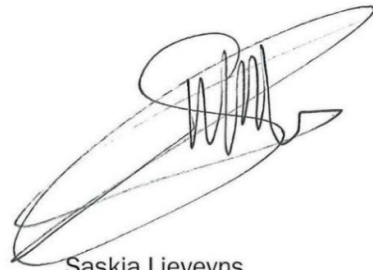
³ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [*Een pleidooi voor strategische beleidsplanning om inclusief onderwijs te kunnen realiseren*](#), 23 januari 2020.

van die leerlingen op de werkvloer. Dat gaat dan om leerlingen met een individueel aangepast curriculum (IAC) of met specifieke opvoedings- en onderwijsbehoeften (SOOB). Dat verklaart allicht ook het bescheiden aantal leerlingen uit het buitengewoon onderwijs dat momenteel een duale opleiding volgt.⁴

Hierna volgt het concrete advies per dossier. Dat wordt niet gepubliceerd op de website van de Vlor.

Marleen Colpin
secretaris Raad Secundair Onderwijs

Saskia Lieveyns
voorzitter Raad Secundair Onderwijs

⁴ Dataloep [Inschrijvingen – Buitengewoon onderwijs: telling 1 oktober 2024](#)

5 Bijlagen

5.1 Overzicht van de aanvragen met advies

De bijlagen zitten in een apart Excel-document en bevatten een overzicht van de programmatieaanvragen met aanduiding van het advies en het daarbij horende criterium.

Bronnen

Dataloep, *Inschrijvingen – Buitengewoon onderwijs: telling 1 oktober 2023*. Geraadpleegd op 5 januari 2025.

Vlaamse Regering. (2024) *Samen werken aan een warm en welvarend Vlaanderen. Vlaams Regeerakkoord 2024-2029*.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. *De modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs*, 3 oktober 2017.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. *Een pleidooi voor strategische beleidsplanning om inclusief onderwijs te kunnen realiseren*, 23 januari 2020.

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. *Programmaties gemoderniseerd voltijds (buitengewoon) secundair onderwijs. Advies na de evaluatie van de programmatieadviezen tijdens het moderniseringsproces van het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs (2019-2024)*. 13 juni 2024